

АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним зверненням громадянина
Суботи Артема Анатолійовича щодо офіційного тлумачення положень
пункту 2 частини першої статті 293
Цивільного процесуального кодексу України
(справа про забезпечення апеляційного оскарження ухвал суду)

м. К и ї в

28 квітня 2010 року

№ 12-рп/2010

Справа № 1-30/2010

Конституційний Суд України у складі суддів:

Стрижака Андрія Андрійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича — доповідача,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Джуня В'ячеслава Васильовича,
Дідківського Анатолія Олександровича,
Домбровського Івана Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Мачужак Ярослави Василівни,
Нікітіна Юрія Івановича,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням громадянина Суботи Артема Анатолійовича щодо офіційного тлумачення положень пункту 2 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України.

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне звернення громадянина Суботи Артема Анатолійовича.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» є наявність неоднозначного застосування положень пункту 2 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Бринцева В. Д. та вивчивши матеріали справи, Конституційний Суд України

установив:

1. Громадянин Субота Артем Анатолійович у конституційному зверненні порушив питання про офіційне тлумачення положень пункту 2 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України (далі — Кодекс) щодо забезпечення апеляційного оскарження ухвали суду першої інстанції про відмову у задоволенні заяви про забезпечення позову.

Автор клопотання обґрунтовує своє звернення наявністю неоднозначного застосування судами загальної юрисдикції названої процесуальної норми і як приклад наводить факти, коли в одних випадках суди допускали оскарження в апеляційному порядку ухвал про відмову в забезпеченні позову, в інших — приймали рішення про відмову в їх перегляді.

Посилаючись на пункт 8 частини третьої статті 129 Конституції України, Субота А. А. вважає, що в апеляційному порядку можна оскаржити будь-яку ухвалу щодо забезпечення позову, у тому числі про відмову у забезпеченні позову.

2. Проведені Конституційним Судом України дослідження матеріалів справи, системний аналіз положень Конституції України та інших правових актів дають підстави для таких висновків.

2.1. Відповідно до Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; Україна є правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права, звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина гарантується (стаття 1, частина друга статті 3, частини перша, третя статті 8).

Згідно з частинами першою, другою статті 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом; кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. З цього приводу Конституційний Суд України у Рішенні від 25 грудня 1997 року № 9-зп у справі за зверненням жителів міста Жовті Води зазначив, що суд не може відмовити у правосудді, якщо ущемлюються права і свободи громадян, інакше це було б порушенням права на судовий захист, яке згідно зі статтею 64 Конституції України не може бути обмежене.

Встановлене законодавством апеляційне оскарження судових рішень є складовою права кожного на судовий захист, оскільки перегляд таких рішень

в апеляційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина.

2.2. Положення пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України визначає одну з основних засад судочинства — забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом, і таким чином закріплює гарантії перевірки в апеляційному порядку судових рішень. У статті 293 Кодексу наведено перелік ухвал суду першої інстанції, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення суду. Зокрема, згідно з пунктом 2 зазначеної статті оскаржуються ухвали щодо забезпечення позову, а також щодо скасування забезпечення позову.

Аналізуючи ці норми Кодексу у взаємозв'язку з пунктом 8 частини третьої статті 129 Конституції України, Конституційний Суд України дійшов висновку про можливість апеляційного оскарження судового рішення у випадках, коли закон не містить прямої заборони на таке оскарження.

Отже, такий системний підхід до розуміння змісту пункту 2 частини першої статті 293 Кодексу дає підстави зробити висновок, що окремо від рішення суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали як про забезпечення позову і щодо скасування забезпечення позову, так і ухвали, якими відмовлено в забезпеченні позову і скасуванні забезпечення позову. Таке розуміння узгоджується з положенням пункту 2 частини третьої статті 129 Конституції України, яким гарантується рівність всіх учасників судового процесу перед законом і судом.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України «положення пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України стосовно забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, визначених законом, слід розуміти так, що у цивільному процесі апеляційному оскарженню підлягають ухвали за винятком випадків, коли таке оскарження заборонено законом» (абзац сьомий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 27 січня 2010 року № 3-рп/2010 у справі про апеляційне оскарження ухвал суду).

Таким чином, положення пункту 2 частини першої статті 293 Кодексу у взаємозв'язку з положеннями пунктів 2, 8 частини третьої статті 129 Конституції України необхідно розуміти як такі, що передбачають право оскаржувати окремо від рішення суду в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції як про забезпечення позову і щодо скасування забезпечення позову, так і ухвали про відмову в забезпеченні позову і скасуванні забезпечення позову.

Виходячи з наведеного та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 66, 67, 69, 94, 95 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

в и р і ш и в :

1. В аспекті конституційного звернення положення пункту 2 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України стосовно можливості апеляційного оскарження ухвал суду щодо забезпечення позову, а також щодо

скасування забезпечення позову у взаємозв'язку з положеннями пунктів 2, 8 частини третьої статті 129 Конституції України необхідно розуміти як такі, що передбачають право оскаржувати окремо від рішення суду в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції як про забезпечення позову і щодо скасування забезпечення позову, так і ухвали про відмову в забезпеченні позову і скасуванні забезпечення позову.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 12-рп/2010 dated April 28, 2010 upon the constitutional appeal of citizen Artem Anatoliyovych Subota concerning official interpretation of Article 293.1.2 of the Code on Civil Procedure (case on appellate challenging of court rulings)*

In accordance with the Constitution, human rights and freedoms and their guarantees determine the essence and orientation of the activity of the State; Ukraine is a law-based state where the principle of the rule of law is recognised and effective; appeals to the court in defence of the constitutional human and citizens' rights and freedoms is guaranteed (Articles 1, 3.2, 8.1 and 8.3).

According to Articles 55.1 and 55.2 of the Constitution, human and citizens' rights and freedoms are protected by the court; everyone is guaranteed the right to challenge in court decisions, actions and omissions of the bodies of state power, local self-government and their officials and officers. As the Constitutional Court held in the Decision № 9-зп dated December 25, 1997 (case upon the appeal of the residents of Zhovti Vody), a court may not refuse in justice when citizens' rights and freedoms are infringed; otherwise it would be the violation of the right to judicial remedy which may not be restricted under Article 64 of the Constitution.

The appellate challenging of court decisions established by the legislation is a component of everyone's right of judicial remedy since appellate review of such decisions ensures the restoration of the violated human and citizens' rights and interests protected under the law.

Article 129.3.8 determines one of the principles of judiciary — ensuring appellate challenging of court decisions except in cases prescribed by law — and therefore establishes the guarantees of appellate review of court decisions. Article 293 of the Code on Civil Procedure (hereinafter referred to as «the Code») provides the list of the rulings of courts of first instance subject to appellate challenging independently of court decisions. In particular, according to Article 293.2, the rulings to secure the claim and to cancel the security of claim may be so challenged.

Examining these norms of the Code in the conjunction with Article 129.3.8 of the Constitution, the Constitutional Court reached a conclusion on the possibility of appellate challenging of the court decision if the law contains no direct prohibition of such challenging.

Thus, on the basis of the system interpretation of Article 293.1, the court rulings to secure the claim and court rulings to cancel the security of claim as well as the rulings on refusal to secure the claim and rulings on refusal to cancel the security of claim shall be subject to appellate challenging. Such understanding is consistent with Article 129.3.2 of the Constitution that guarantees equality of all participants in court proceedings before the law and court.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held that in the aspect of the constitutional appeal, Article 293.1.2 of the Code on Civil Procedure concerning the possibility of appellate challenging of court rulings to secure the claim and court rulings on refusal to secure the claim in conjunction with Articles 129.3.2 and 129.3.8 of the Constitution shall be understood as granting the right to appellate challenging, independently of court decisions, of the rulings to secure the claim and rulings to cancel the security of claim as well as the rulings on refusal to secure the claim and rulings on refusal to cancel the security of claim.